

A tárgyas és határozós kapcsolatok

Darnay László

Az előző írásban az alárendelő szókapcsolatok keretében az alanyos, a minőségjelzős és a mennyiségjelzős kapcsolatok helyesírásával foglalkoztunk. Most a tárgyas és a határozós kapcsolatokat tekintjük át. Ahol a tagok közti viszonyt rag mutatja, ott jelölt a főnév vagy a határozó. Ahol a tagok egyike sem ragos, ott a kapcsolat jeletlen.

A **tárgyas kapcsolatok** közül a raggal jelöltek általában különírjuk egymástól: *tévé-t néz, szemét szúr, fogat húz, dísznőt hizlal, véget vet* stb.

Keletkeznek összetételek is a jelölt tárgyas kapcsolatokból. Ezeket (minthogy összetételek) egybeírjuk, együttes jelentésük más, mint az előtag és az utótag jelentésének összege. Ilyenek például: *egyetverő, egyetért, semmittevő, helytáll, jótáll* stb.

A jeletleneket mindig egybeírjuk: *tejhordó* (tejet hordó, szállító), *habverő* (habot verő), *híradó* (hírt adó), *képkerepező* (képet keretező). Ha az alkotótagok közül valamelyik vagy mindkettő összetétel, akkor sem írjuk külön e szerkezeteket: *számítógép-szerelő* (számítógépet szerelő), *létszámnyilvántartó* (létszámot nyilvántartó) stb.

Ha egy különírt, jelölt tárgyas kapcsolatban egy névszó és egy ige áll egymás mellett, és az igehez képző (pl. *-ó, -ő, -ás, -és* stb.) járul, a különírást megtartjuk: *kávét főző, hegyet mászó, számítógépet szerelő, gyereket várás, nagyot ütés* stb.

A jelölt **határozós kapcsolatok** tagjait általában különírjuk egymástól: *észbe kap, hatályba lép, nyakon csíp, földre száll, dicséretre méltó, kánpadra von, vizsgára előkészít* stb.

A jelölt határozós kapcsolatokból keletkeznek összetételek is. Itt a tagok együttes jelentése más, mint az elő- és utótag jelentésének összege: *ágrólszakadt, észrevesz, napraforgó, semmirekellő, tagbaszakadt, tökkelütött, véghezvisz*.

A jeletlen összetételeket mindig egybeírjuk: *partiképes* (partira, társasági életre képes), *osztálytárs* (az osztályban társ), *harcedzett* (harcban edzett), *szélvédett* (széltől védett), *vényköteles* (vényre kötelezett). Ha az előtag önmagában is

összetétel, akkor sem írjuk külön az ilyen szerkezeteket: *körömfájásmentes* (körömfájástól mentes), *nyugdíjjogosult* (nyugdíjra jogosult), *tápanyagszegény* (tápanyagban szegény).

Ebben a csoportban is vannak alakulatok, melyek fogalmilag annyira összetapadtak, hogy úgy mond a kialakult szokást megtartva, jelölt állapotukban is, jelentésváltozás nélkül egybeírandók. Ilyenek például: *bérbeadás, életbelépés, kézhezvétél, színrevitel* stb.

Ha egy ige és egy névszó egymás mellett különírva áll, és jelölt határozós kapcsolatban vannak egymással, és az igei taghoz képző (pl. *-ás, -és, -ó, -ő* stb.) járul, a különírást megtartjuk: *holdra szállás, papírra vetés, külföldre utaztában* (utazásában), *gyorsan ölt, asztalon álló* stb.

Gyakran alakulnak összetett szavak határozószóknak főnevekkel és melléknemekkel való kapcsolatából: *általút, bennfentes, ellenfél, fennszóval, közeljövő, régmúlt, túlérzékenység* stb.

TÁJÉKOZTATÁS AZ M-REAL CSOMAGOLÓ-ESZKÖZ-GYÁRTÓ CÉGCSOPORT JÖVŐJÉRŐL

Tavaly az M-real Corporation részéről felmerült egy olyan szándék, hogy a karton-csomagoló-eszköz nyomdáiit értékesítse. A meghirdetett tenderre nem érkezett az elvárásoknak megfelelő ajánlat, ezért a folyamat azzal zárult, hogy a **csoport M-real tulajdonban marad**. Az ezentúl nagyobb függetlenséget élvező nyomdahálózat és ezen belül az M-real Petőfi Nyomda Kft. célja a továbbiakban is, hogy mind a lokális, mind a multinacionális megrendelői igényeknek megfeleljen, és szaktudásával hozzájáruljon partnerei termékének sikeréhez.

M-REAL CORPORATION
M-real Petőfi Nyomda Kft.

Kiss Ilona
marketing- és kommunikációmenedzser